

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Kedden 19. Juliusban 1791.

Mind itt van, a' mi van.

A' mi Fels. Urunk, F. Afzszonyunk, Ferontz fő Hertzeg, a' Palatinus és az egész Ts. Királyi Udvar még ugyan Bétsbe bé-nem érkeztenek, de úti tár szekerek még tegnap előtt meg-érkezvén, nints olyan szénpillantás, melyben ohajtva ne vártnának. — A' Prágai Koronázásra nagy készültek vagynak, és már az ide rendeltetett személyek készülnek. Az ide rendelt Tanácsosok 3 arany napi bért kapnak; a' Titoknakok 10 forintot, a' Concepisták 5 for. 30 krt; de ellenben mindeniknek egy egy tiszteletes Gála köntöst kelletik ezen Udv. pompára készíttetni. — A' Szakizoniai Vallasztó Fejedelem is nagy pompával fog itten jelen lenni. — Ugy értjük, hogy ő Felsege azt méltóztatatta volna leg-közelebb rendelni, hogy valamin

K k k

Lovas

Lovas-sereg, úgy a' Gyalog-seregbéli főbb Tisztek ennek utanna semmi tollú bokkrétát nem fognak viselni. A' Gyalog-seregek közzül sokan illyentén tollú-bokkrétát viseltenek a' köz-legények és all Tisztek, mellyet mindenkor a' Kapitányok vettenek a' magok Kompániájoknak, és így már ezek nagy költésztől menekedtenek meg. A' Lovas-sergeknél a' bokkrétát a' Fejedelem adja a' Strázsamestertől fogva az utolsó köz-emberig; azért csak ezeknél marad meg a' bokréta. — A' *Kronika* nevű Ujságnak 55-dik Levelében az egész Portával való ügy el-van döjtve, és a' békeiségnek minden punktumai környülállásaival együtt le-vannak írva; de mi ezt még nem hiszszük, noha a' Pruszszus, katonáit szabadsággal botsásja, és nállunk is tsendesek a' hadi készületek. Ha igaz, a' békeiség 14 nap alatt ki hirdettetik — de *Báts Vármegeyéből* nekünk azt írják, hogy ezen V-gyének sietve kelletik *Orsova* felé minden Táborig élésbéli dolgokat költöztetni, és a' múlt héten-is 16 hajó fegyveres néppel meg terhelve evezett-le a' Pestli Dunán a' Török szezlekre Morva felől. — Nagyobb hir az, a' mit ugyan ezen *Kronikából* olvasunk, hogy a' Muszka Tsászárné terhes nyavallyában fekünnék, sőt a' mint ezen Levelél írja, talám meg-is holt volna; de ezen hir annál többet veszt-el a' maga hiteleségéből, mennél bizonyosabb az, hogy a' Muszka hireknek meghallásában a' mi Udvarunk az első; itt pedig Bétsben még eddig semmi hire sints ennek. — Nagy reménységünk vagon azonban, hogy a' közönséges békeiség' trombitája minden órán meg-hangzik — sőt közönséges Levelékből-is olvashatjuk, hogy Muszka Ország, Austria, Pruszszia és Svétia egy 4-es frigyot kötöttek volna együtt, mely egész *Europát* más köntösbe fogná öltöztetni. Az iratik, hogy ama fáradhatatlan bölts Monárkha a' Svéd *Gustávja* volna ezen egész Frigynek fel-talált és végre-is hajtott Mestere. Ezen négyes frigytól mondatik függeni az egész békeiség állapotja, és hofszason le-vagon írva ezen egész frigynek minden punk-

punktuma. Tartományok vagynak el-olstva, el-
 szerélve és el-változtatva; de mi ezeket csak akkor
 fogjuk le-írni, midőn igaznak lenni által látjuk —
 a igaz — minden órán ki-títi a' szeg a' zsákból
 magát. — Hogy *Europának* Ege a' vérrel letét fel-
 egeektől kezd világosodni, az is egy jele — hogy
 az idegen Udvaroknál lévő Ministerek többnyire
 eredőbe mennek !!! — Azt erősítik, hogy a' Szak-
 zoniai Vállasztó Fejedelelné viselős vólna, mel-
 ven a' Szakszoknak ki-mondhatatlan örömek va-
 yon; és ohajtják, hogy bártsak ezen Fejedelelné
 gy Hertzeget szűlne a' Lengyel Koronának. —
 lenki a' Lengyeleket nagyobbban nem betsüllí most,
 mint Frantzia Ország. Bámulják ezeknek titkon és
 sendesen, minden vér ontás nélkül véghöz vitt *re-*
olutiojokat, és mostani szerentsés állapotjokat mint
 gy örömmel irigylik. — — *Varsóból* azt írják,
 hogy a' *Krakkaui* Ország Követje *Szoltik* Ur a' Len-
 yel Gyűlésben így befzéllett vólna: „Uraim! A'
 ni Külső Udvaroknál lévő Követeink arra intenek
 ennünket, hogy az Ország gyűlésével liosünk és
 zemesek légyünk; mert iminnen omannan a' Külső
 Udvaroktól sok pénz küldetik Varsóba, hogy a' mi
 zélunkat akadályoztassák, és Gyűlésünket hosz-
 zabra nyujthatván, mostani szerentsés állapotunkat
 rzarvarba hozhassák. Ezen tzel veszedelmes ti-
 ok; meg-kell vallanunk, hogy a' mi mostani sze-
 entsés forsunk sokaknak nem tettik Európában;
 ik a' mi zavaras vizeinkben kívánnak vala halász-
 i. Ezen dolog a' Király eleibe is botsáttatott, és
 z ujj Ministerek a' Király kezére újra meg esked-
 etének a' hívségre. — Még nints semminek vége
 árjunk tovább —; mert

Háborúé, vagy Békéség? E' még máig is kér-
 ésben forog. — A' Hadi-készületek Bétsben igen
 sendesek, de szüntelen valók azonban; noha min-
 en felé csak ezt haljuk: békéség! békéség! —
Zemlinből Juliusnak 2-dikán ezt írják: Az itt lévő
 gyus készület Jun. 28 dikán Belgrádba vitetett; és
 gyán azon időben egy néhány golyóbilisal terhelt
 haj.

hajók is érkezének oda. — A' *Jordis Serge* 6 jón érkezt 2 dikban Belgrádba, és ekkor a' *Louis Serge*t is ide várják vala. — Az Oláhországban lévő Táborunk már 30 ezernél több ferefelekből mandatik állani. — *Tsernovitzból* 28 Jun. az iratik: Szüntelen nagy és számos tábkészületek mozdulnak előre. — *Lembergöl* 4. Jun. egy iratik, hogy innen 40 ágyuk vitettek-el, melyekkel még innep napokon is bajlódnak vala Kovátsok és szekérgyártók, és azok a' 6 Tábkovátsok is, kik eddig itt valának, sietve menének a' Táborhoz. Agyuvonó lovak vásároltatnak itt siettséggel s. t. — Juniusnak 25 dikén Belgrádba 2 különböző nemű és Regementü Katonák között egy szereztséllen ellenkezés támoda (*Brün 56.*) hogy a' dolog már annyira fegyverre kerekedett vala hogy még a' Patrolaknak is nem kedveznek vala mind addig, mig *Feldm. Vallis Ur* 2 Kömpán gyalogságot és 1 tzug Húzfárságot olly parantsolatt rendele ellenek, hogy ha engedelmeskedni nem foganak azonnal kemény tüzet adnának réájok. Ez parantsolat ellen is olly nyakasok valának, hogy közüllök 6 an le lövetének, és sokan sebet kapának. A' vezekedés a' 2 Regement között az elsőség ránt támodott vala, melyet mind a' 2 Seregnépség magának tulajdonit vala. — Egy más. Oláhországból Jun. 29. dikén költ Levélben ezek iratnak Minden Moldovában lévő Ts. Királyi Lovas Sereg *Bukoreftig* elé mozdúltanak, és Erdélyből 8 Batallion gyalogság már ide meg érkezett. A' 2 dik Hattárnok Oláh Sereg a' *Szeregi Kordont* örzi, és ennek *Stabja Foksánban* vagyon. — A' N. Székely Sereg *Foksántól* egészen *Buszévig* elé mozdúlt, ott parantsolatot vett, hogy a' *Gallitzból* jövő ágykészületet vegye óltalma alá, és kifirje. — Úgy értjük, hogy a' *Braillai Török* óltalam 18 ezer főtől áll; a' Várnak Komendánsa *Mahometh Basa*; népnek pedig Vezére *Seráskir Hadsi Abdi Basa*. Egy 2. dik July költ *Bukorefti* Levélből értjük, hogy a' F. Ts. Királyi tellyes hatalmú Ministerek B. *Hort*

bert és Gr. Eszterházy máig-is Bukoreftben vólnának; a' Törökök még eddig magokat minden ellenségeskedéstől meg-tartoztatták, söt a' napokban 2 szökött Katonáinknak Lovaiikat 's más készületeket a' szélső vigyázatra vizsgálta-adták — 's azt beszél-lik, hogy ennek a' hónapnak végéig, mig egy Prusz-sziába és Anglia küldött Kurirt vizsgálta várnak, fegy-ver nyugvás vólna köztünk és köztök. — Egész Erdélyben semmi Katonaság nintsen; a' M. Vásár-hellyi Várat a' Borgai Határnak Oláhok örzik egy néhányon.

Ezen hónapnak 17-dikén egy igen nevezetes *Dobritzshoffer Márton* nevezetű 73 esztendőös vólt *Jesuita* hala-meg Bétsben az Irgalmas Papok gyámaltalan Betegeket fedező szárnyaik alatt. Ezen Pap soha életében beteg nem vólt, és most-is guttaütésben holt-meg. *Jesuita* korában 22 egész esztendőig lakott A-mérikában és ő vólt az *Abéponiai Tartomány*nak azon *Apostala*, ki fél-milliom embernél többet térített meg a' *Keresztényi Hitre*. Meg-irta ő ezen *Tartomány*nak minden némü történeteit német nyelven 2 könyvekben, melyeket most a' *Pesti Univerfitás Logices Professora Kráil Ur' Déák* nyelvre fordított. A' mi ezen Papot mindenek előtt leg inkább emléke-zetellé tette az, hogy noha ritka kegyességü életet élt, még is azomban oly vidám kidvü és mulattságos be-szédü vólt, hogy Bétsben, hól ember szükibe soha sem vagyunk, ezen Papot még a' főbb gyülekezetek-be-is két kézt kapták és vitték, a' maga ritka mu-lattságos és Rangjához mérséklett tréfás beszédéért; és némely elmés szavaiért *Fels. meg-boldogúlt* II-dik *Joséf* Tsászár előtt-is nagy kedvet nyert vala. — En a' ki ezen orában hallám, hogy tegnap meg halála-zott, ezt irám emlékezet kövére: *Nyugodjál jó Pász-tor pálydád' ki futottad, hogy egy jó Pap 's jó Ember vóltál ki-mutottad!*

Erdelyben Enyed, 4 July. (szoról szora) — —

Kedves Kurir Ur'! Ha azt irnám a' Kuriraak, hogy a' mi *Helvétziai* vallást tartó gyülekezetünk ha-rang-

rangjainak hangja *Romába*, vagy *Helvétziába* ment el nevetne a' Kurir; magát 's azt kérdené: mit keres ott? Nem mondom hát hová ment, de hogy nálunk soha sém történt tsuda meg-elett, és hogy mi Réf. Harangjainknak szovak hazunnan elküldött a' bizonyos; mert a' mult Tsötörtöktől fogva egészen Vasárnapig meg nem szállalla — sőt az utolsó való Vasárnap is újra ugy el-halgata, hogy a' Réf. Atyáknkiai egész Vasárnap Isténi tilzteleet nélkül valának. Ezen történet nagyon szokatlan lévén nép előtt, mindenek a' harang hangját keresik vala — En tudom hól a' harang hangja, 's a' Kurirnak is meg-sugom, ha fel fogadja, hogy senkinek ki-nem mondja. Ez a' *Superintendens Ur' Müzféumába* vala gyon zárva, melynek ez a' Magyarázataja. Edgykor itt vólt Prédikátornak ados maradott a' Gyülekezetünk 64 R. forintokkal, 's a' *Superintendens Ur'* megtiltotta, hogy míg ezt le nem fizetnék addig ne harangozzanak, és e' Templomban imádkozni senkinek szabad ne légyen azon a' héten, melyen az a' *Prédikátor* vólna hétes, kinek Gyülekezefünk ados, mely iszerint edgyik héten itthon a' harang hangja a' máshon hól jár *Isten* tudja!! — A' Munkás ugya — már az akár a' *Izomszéd Kukuritzáját*. Kapálja akár az *UR* szöllőjét munkálja méltó a' maga bért re; de az a' Nagy Apostol, ki ezt mőndotta, soha harangozni és imádkozni meg-nem tiltotta

Pesti Jul. 12-dikén. — Gyakran rudalkozzák tőlünk az érzékeny Hazafiak: *Miképpen tanítják a' Univerzításban a' Magyar Nyelvet?* Sőt magunk között is, kik azon nyelvnek oktatására szándékozunk gyakort fel-fordúlt ez a' Kérdés: *Hogy kellene a' oktatásokat leg-hasznosabban el-rendelni?* de valóban meg nem határozhatom: hanem a' Hazafiak győnyörködtetése végett rövideden meg-írni kívántam az Urnak, miképpen halgatjuk mi a' *Pesti Univerzításban* ezen Nyelvnek előadásait; minthogy bizonyosan tudom, melly igen örül az Ur mind a' Nemzetnek, mind pedig a' Nemzeti nyelv előmenetelének. — Az Univerzításbéli Magyar fel-olvasások eleinte

eleinte változtatva kezdődtek, egy órán a' kezdő-
 kért, más órán a' gyarapodókért. Most pedig az If-
 juságnak sok munkái miatt meghatározottak az
 órák, Hétfőn, 's Pénteken a' kezdők járnak, Sze-
 redán, és Szombaton a' született Magyarok, Ked-
 den pedig, és Tsötörtökön a' Normális Tanítók dél
 előtt tiz óraker már a' Grammatikát elvégezték
 a' Kezdők a' Syntaxisig; és fordítanak Magyarból
 más nyelvekre, a' Syntaxis pedig nem tudjuk
 fogé még ezen Oskolai esztendőben tanítatni? Mint
 hogy a' Magyar nyelvből lett fordításbéli gyakorlá-
 sok is időt kívánnak. — Mi pedig született Ma-
 gyarok a' nyelvnek ékességeit gyakoroljuk: mint-
 hogy pedig a' Pesti Univerfitásban az *Aesthetica* rend-
 szerint való tudomány, de még ez ideig az anyai
 nyelvünkre nem vólt alkalmaztatva, az ollyak ked-
 veért, a' kik ezen tudományt nem hallották, rövi-
 deden a' nyelvbéli szép elő adásra megkivántató
 fundamentomos megjegyzések elő adattak. Meg-
 fejtegetett felolvasások tartattak az igaz Izlésről,
 a' ki-mondásoknak tulajdonságairól, az ész Láng-
 nak (genie) erejéről, a' Kritikáról, a' fentsegek-
 ról (Sublimitas) ugy a' gondolatokra, mint a' szól-
 lásokra való nézve. Ezeken kívül példákkal vilá-
 gossittatnak a' szabások. Eddig válogatott rajzoló-
 sokat maga fejtegetett vólt meg Kir. Professzor Ur;
 most pedig magunk gyakoroljuk mi magunkat. Vá-
 laszt ki-ki a' maga tehetsége szerint ollyan mon-
 dasokat a' Magyar Könyvekből, a' melyeket meg-
 vizsgálhat: ki szoktuk mutatni mind a' hibákat,
 mind a' szépségeket ugy a' gondolatokban, mint
 azoknak elő adásában. Eleinte *Telemákból* muto-
 gatta vólt maga Professzor Ur mind a' hibákat, mind
 a' szépségeket, mig már most magunk is a' Kritika-
 béli szabásokat alkalmaztatnánk. „

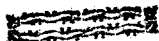
A' babonás könnyen hívőségnek szülő anyja a'
 tudatlanság. Annál nagyobb tehát, még Hazánk-
 nak sok részeiben a' veszedelmes tudatlanság, men-
 nél gyakrabban példáit lehet benne tapasztalni a' ba-
 bonás

bonás hívőségnek. Ily példáról emlékezik az itt következő Levél is:

Német-Gurabból, Juliusnak 7-dikén. — „*Po-sony Vármegyének* kebelében fekvő *Szeli* nevezetű Helységbe, egy ifjú — mintegy 16 — 17 esztendős — *Tót* Leány érkezék a' napokban, *Tátos*nak mon-ja vala magát, a' ki minden kintset, melly a' földgyomrában vagyon, lát, meg-mutathat, és ki-olvashat. Szállást vett magának a' *Falu'* Bábájánál, ki-is örömmel fogadta őtet, és házról házra vezetette, minihogy bőv meg-jutalmaztatással hitegettetett a' *Tátos* által. Minekutánna el futamodott volna a' hire, magok a' *Falunak* *Elsői* is jártak utánna, házokba vezették, 's mindenikben sok pénznyerésnek reménységét gerjesztett a' *tsalfa* *Leány*. — Meg mutatta nékiek a' pénznek hol-létét; 's meg határozta a' napot-is, a' mellyen vejjendők válnának a' pénzt, melly a' hely' meg mutatása napjától számlálva, kilentzedik nap vala; de azt-is megmondotta előre, hogy az említett kilentzedik nap előtt való napon el-kellene ő nékie egy kevesé menni, több *tátos* pajtásainak gyűlésekbe, 's vélek meg verekedni. (Igy készített magának utat az el-szökésre, 's így keresett színt azon verésnek, mellyet, tsalárságában utól érettetvén kapott volt valamely helységben, 's a' mellynek kékes béllye-geit most is a' testén hordozta). — Igérte, hogy vizsza jövétele után ki-fogná kinek kinek olvasni a' pénzt a' földből, úgymint a' mellyet azért nem lehetne tsupa Embereknek ki-ásni, mivelhogy egy fekete kakas ülne rajta, mellyet el-kellene előbb ríj-jalztani. — Ezen beszédnek, olly hitelt adtak a' babonás ostoba Emberek, hogy a' Papioknak minden oktatására 's intésére is tsak azt felelték: „*Ó Tiszteletes Uram!* maga az *Isten* küldötte azt mi kö-zinkde, hogy mi rajtunk segéllyen; igaz, és bölts *Leány* az; mindeneket tud; még azt is tudja, kinek mennyi pénze vagyon: mert *N.* Nnek megmondotta, hogy nints több 3 garafsánál, *N.* Nnek pedig 35 fo-rintjándl; pedig úgy volt.“ — Könnyü volt t. i.

a' ravasz Leánynak ezt, 's más effélét tudni, mi-
 vel azoknak, — kik pénzt akar-
 tanak tőlle kapni, megmondotta, hogy semmijeket
 se zárnák-el előtte, különben hibetelen emberek lé-
 vén, pénzt nem kapnának. Maga, semmi pénzt
 nem kért ugyan az emberektől, hanem egyebet min-
 dent el-vett, a' mit adtak néki; a' minthogy ka-
 pot is hét ezüst gyűrűt, néhány ingeket, izonyá-
 kat, gyóltás kezkenőket, 's több efféléket. E' mel-
 lett, naponként vendégettetett, éjjel evett, ivott,
 tántzolt; egy izóval, valamit tsak akart, a' min-
 dent meg tselekedtek kedvéért az emberek. El érköz-
 vén a' kilentzedik nap, még akkor is vele dörbé-
 zoltak. Egyszer villámlás esvén az égen, el ki hja
 magát a' Tátos: „*Itt a' bak, úgy mond: érettem,
 már el kell mennem; a' kinek tetszik, jöjjön velem.*”
 Jól tudta, hogy még tsak a' izobából sem batorko-
 dik egy is ki menni, a' mint ugy is lett; egy sem
 vállalkozott úti társnak: hanem szépen kérték, ne
 kényszeriténé őket ki-menni, inkább tsak menne ma-
 ga. Nem is kellett néki egyéb, ki ment, fel ült a'
 maga bakjaira (lábaira) el illantott, 's máig is oda
 van: de még is váratik viiziza, némelly (talán
 nem vétkezem vele, ha azt mondom) fél ezüektől.
 — Minekelötte el ment volna, egy Nemes Ember-
 nek — a' ki leg-inkább örült a' nyerendő pénznek,
 's leg többet ajándékozott a' Leánynak, 's a' ki még
 a' maga búza-szekrényét is ölzve akarta vagdalni,
 midön hallotta tőle, hogy pénz volna alatta — a'
 szobája' közepére — t. — En, azt mondon erre,
 hogy jól tselekedte; mert tudom, hogy ezután nem
 egy könnyen fog hinni a' Nemes Ember is. — Még
 egy, ide tartozó furtsa dolgot említek: Eggy Emb-
 ber, éppen akkor lévén a' maga kertjében, midön
 a' szomizéd Afzonyát egy dió fa mellé vezette a'
 maga kertjében a' tsábitó Leány, 's azzal ámitot-
 ta, hogy a' fa alatt tele volna egy katlány (üst)
 aranyakkal, a' mellyet ő ki fogna számára olvas-
 ni. Bé-estvéledvén, kapja magát az Ember, az em-
 litett dió-fához lopódik; vermet ás az alá, 's el-
 hoz.

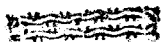
hozván a' maga katlannyát, jól meg-forgatta azt a' veremben, úgy hogy egészszén ott maradt a' helye, 's azzal el-megy. Reggelre kelvén az idő, siet a' szomszéd Afzszony a' kerjébe, hogy ott málátja az ásást, és a' katlany' helyét. Sirásra fakad, kezeit kótsolja, jajgatva fut az úttzára, és zokogva beszéli az el-menőknek, miképpen foztatott meg kintsétől, a' kik közzül egy azt mondja neki, hogy ha száz forintot adánd néki, meg-fogja mondani, ki ásta ki az aranyokat? Annyit nem adhatok, felele az Afzszony, hanem ötvent tsak ugyan adok. Meg-elégedett az Ember, és az Afzszony futva siet azon Baráttýához, a' kinél volt a' pénzetskéje le téve, hogy el-hozná az ígért 50 for. Valósággal oda is adta volna azokat az esméretlen embernek, ha eggy esmerőse, a' ki az egész tréfát tudta, ötet elő nem találta, 's töle meg nem tudakozta volna, hova sietne olly igen, és azután néki a' dolgot ki nem nyilatkoztatta volna. "

Nagy Szombatból, Jul. 12-dikén. „Májusnak 29-dikén, egy Levele érkezett ide Ns Nyitra-Vármegyének a' T. Helytartói Székre (*Officium Viceriale*), melyben a' Fő Tisztelendő Helytartó Káncok Urat igen szívesen kéri az említett Ns Vármegye, hogy azon, '27-dik Mártziusban költ kegyes Királyi Rendelésnek — melly, Magyar Hazánkban a' Magyar Nvelvnek gyarapodásáról, 's közönségesebbtől méltóztatott gondoskodni — minél fogantosabban lehető tellyesítése végett, az ollyan helysgekbe, mellyek vagy egészzen, vagy leg alább nagyobb részént Magyarok, olly Egyházi Személyket rendeljen ki a' lelki gondviselésre, a' kiknek mind szívek, mind tehetségek légyen eszközölni a' nek a' nemes Tárgynak hová hamarább való elset. Jelenti azután a' Nemes Vármegye, hogy helységbéli Mesterekről is fog ő szorgalmazkodni 's erántok olly rendelést tenni, hogy azok elletpanaszolkozhasson, virágjába indúlt, 's a' fénkedésre szapora lépésekkel siető édes Nyelvünk.

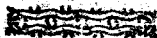
Az itt lévő hat Oskoláknak Igazgatója Tifz. *Zachar András* Ur. A' Tanító Urak pedig így következnek rend szerént: *Bakky Ferentz* (Rhet.), *Torday Pál* (Poet.), *Mikunda József* (Syntax), Tifz. *Polinger Leopold József* (Gram.), *Brozsek Ferentz* (Princip.). — A' normális Oskoláknak Igazgatója, *Dévay János* Ur, dítséretellen iparkodik, 's mozdít is nem keveset, igazgatása alatt lévő Oskoláiban a' Magyar Nyelven.

A' *Fümei* Kormányshéknél Tábla-Biróságot viselt Gróf *Barkóczy Ferentz* Ur, a' Fels. Kir. Helytartó Tanátsához megy Kir. Tanátsósna: helyébe Gróf *Pálffy Ferentz* Ur rendeltetett, Kir. Tanátsos titulussal, a' ki eddig Titoknok volt a' Kir. Helyt. Tanátsnál.

Frantzia Ország. — „Minden ujjság Levelek többnyire Párisi bizonyos -- és bizonytalanságokkal vagynak tele. A' Királynak Párisból való elmenteléből származott Procésusnak ki-menetele még bizonytalan. A' szárnyáló 's más közönséges Levelek szerint (*Vien B. 17: Köln 100. 's a' t.*) e' következendők a' Frantzia Királyi Házat illető nevezetesebb hírek. A' Királynak fogságban való tartatása, még nem láttatik közelíteni a' maga végéhez. A' *Klúbok* ha dolgoztak valaha, most már egybe vetett erővel mozgattják a' Nemzeti Makhinának kerekeit, 's ha hihetni ezen Leveleknek, most már az egy darab időtől fogva egymás közt hasonlóságn volt *Klúbok* is ölzve békéltetnek, és ezeknek tagjai, kik eddig egymást nem is nézheték, most egymást tsókollyák, ölelik, és a' Konstituzionak erősebb fundamentomra való helyheztetésén edgyütt tanátskoznak (Részre hajlás nélkül meg valiható igazság, hogy szép dolog, midőn egy Országban az indulatok a' veszedelmeknek közelítésével, edgyesülnek előbb, hogy sem jobban meg-hasonlanának) A' *Jákob Klubja* azt akarja, hogy a' Nemzeti-gyűlés leg-felleyebb Aug. 30-dikáig egy fő Itélő széket rendeljen, és ezt eskettefésbé a' Király' Párisból való eltávozásából eredett Procésusnak meg-ítélésére, és hogy a' Király addig az idő

időig minden Királyi foglalatosságaitól fosztassék meg. A' Külső Hatalmosságoknak itt lévő Követei a' múlt hónapnak 28-dikán meg akarván jelenni a' Király előtt, nem botsáttattanak hozzá: mely szerint *Montmorin* által tudtára adták a' Nemzeti-gyűlésnek, hogy ők kérdést fognak a' magok Udvaraiknál tenni, mi tévők legyenek a' jelen való környülállások között. Vagynak kik azt erősitik, hogy ezen idegen Követek nem sokára oda fognak Párist hagyni: de ezt az idő mutattya meg. Az igaz, hogy az Auszriai Ház tellyes hatalmú *Ministre Merct*, ki ennek egyszersmind *Párisi* Követe is, el végezvén Ausztr. Beigümbann a' maga kötelességét, nem tért Párisba még eddig vizsgálva, hanem *Spaaba* ment nyugodni. A' Király el útozásában részben személyek, gyűlytettnék bé Párisba lassan lassan. Midőn egy *Damas* nevű, ki a' Királyt elfogattatásakor, ha lehetett volna, örömeit ki szabadította volna, közelebből bé felé hozattatnék, tele torokkal kiáltozza vala a' későre sokaság utánna: *a' lámpás fára!* Azon személyek között, kik a' *Delphin* Kormányozójának, a' valóztatás végett kándidáltattanak, *Bouillónék* neve is fel vala jegyeztetve: de azt a' Nemzeti gyűlés ki törölvén, ki hirdettette, hogy a' ki ezen Generálist elevenenn elfogván kézbe adja, 100 ezer Livra, a' ki pedig ennek, vagy pedig más olyan Generálisnak, ki Frantzia Ország ellen népet fog vezérteni, tsak fejét fogja kézhez szolgáltatni 50 ezer lészén jutalma. A' népnek még ez is egy kívánsága, hogy minden Frantzia Királyoknak (ki nem vévén IV dik *Henriket* is) ertz képeik az olvasztó házba vitetessenek. — XVI dik *Lajosnak* álló képeit a' nép mindenünnen le szaggtván, helyekbe ezeknek a' *Voltérét* és *Ruszsoét* helyeztette. Szerte széllyel a' tartományokban még nintsen a' gyilkosságnak vége. Kis *Britanniában* közelebből is sok rendbéli Uraságoknak Kastélyaik hamuvá téttenek. *Lionban* egy fő ember ablakából le vettetvén feje vétetett, 's háza is meggyujtatván, ártatlan felesége, gyermekeivel edgyütt,

ha a' Nemzeti Gárdák nem érkeztenek volna, a' tűznek prédájává vált volna. *Nántesből* a' Nemzeti hitet le nem tett Papok el üzettenek; házaik fel prédáltattanak, és öt fő emberek meg ölettenek. — Spanyol Ország felől a' Pyraeneumi hegyek allyán erősített a' Frantziák őrizettyeiket. — *Metzi* Komendánsá Gen. *Bouille* helyett, a' *Tzvdj-brükki* Regementnek *Obestere* *Vurmzer* tétettetett. — Két fenyegetődző Levelek érkeztenek a' Nemzeti-gyűlés eiejébe a' Királynak szerentsetlen útozásától fogna; egyik magától Gen. *Bouillétól*, a' más pedig a' véle edgyütt *Luxenburghban* jobb időkre várakozó Frantzia Tisztektől. Egyenlő fenyegetődző hangonn nagyon irva mind a' kettő: de noha Generál *Bouille* a' fellyebb való Amériakai hadnak idejében vitéz maga viselete által még az Anglusok előtt is magának bámulást és tiszteletet tudott szerezni: most ugyan a' Frantziák előtt csak tsufoltatást szerzett, és azt, hogy egy puha Generálisnak neveztesék. Midőn a' Nemzeti-gyűlésben olvastatnék ezen Levélből: *hogy ha a' Királynak csak egy hajaszála is fejeéről elveszne, tehát Párisbann egy kő a' másikon épségben meg-maradni nem fogna: voltanak olyan tsufolodók, kik javasolták, hogy igen jó lenne csak hamar Inventáriumot készíttetni, 's egyszerűs mind tudtára adni a' Királyi Komornyiknak, hogy nagy vigyázással legyen a' Király körül;* — — —

— — — Sok e' féle apróságokkal vagynak tele az idegen Levelek: de nem lehet minden apróságot elhinni: azt leg-alább által lehet az ilyenekből is látni, mi formán gondolkozzék a' Frantzia nép. Előbb a' földel egyenlővé akarta tenni a' *Bouille* házat: de meg-értvén, hogy már az a' Nemzet hasznára el volna foglalva, épségbe meg-hagyta, magát pedig haza úrulónak hirdettette. — A' *Manhátim* Levelek szerint, melly a' leg-ujjabb hir, már el-vetődött volna a' Királytól egy esztendőig Királyi méltósága, melly esztendő alatt csak 1 Millió volna számára ki-rendeltetve, és ezen esztendőt fogság-

ban

bana kellene ki-tölteni: de ugy láttzik, hogy ez még eddig igen ujj hir, 's tsak onnan vette eredetét; mivel Jun. 24-dikén arra az itéletre láttattanak némellyek a' Nemzeti-gyűlésbenn hajlani, hogy a' Királynak tsak akkor kellene ismét vizsgálja botsátni az executiva hatalmat, minek utánna már az ujj Constitutio tökéletesen lábra állott. Ebből mások azt a' következéft huzzták ki, hogy ez szerint a' Király (oha a' maga hatalmát vizsgálja nyerni nem fogná.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Auszriai Belgiumhoz határos tartományait, mellyek erre a' végre alkalmasok, viz alá vették a' Frantziák, mint a' melly előre való látás által leg jobban gondollyák ellene állani a' Bouille azon fenyegetődzéseinek, mely szerint ő fogna az első lenni, ki az idegen Hatalomságoknak Sergeit, a' leg-bátorságosabb és alkalmatosabb útakonn fogja Páris alá vezérteni.

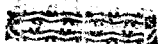
Elegyes jegyzések.

A' Rostába maradott.

— Nagy ohajtással várják ugyan mindenek azt az órát, melyben F. Urunkat Bétsi Udvarában szemlélhessék, és Könyörgő Leveleiket lábai elébe tehessék; de kivált az Afzszonyi Nemz. kinek az ő Felsége távol létében *Ferentz* fő Hertzegnek Könyörgő Levelet béadni szabad nem vala, ki mondhatatlanúl sohajtoz vala az ő Felsége megérkezésére. — Nemzetünk F. fő Hertzeg *Palatinus*-sa, megérkezésével tsak egy néhány napig tartó nyugvása után, sietve szándékozik a' maga lak helyébe le-menni Budára, hogy a' *Palatinust* illető Pest Vármegyei Főispányságba bé-iktattassék. Innen mégyen ő Felsége *Eszterházára*, s Hertzeg *Eszterházy Antalt* a' Sopron Vármegyei Főispányságba bé-avatván, ugy tér Bétsbe vizsgálja, a' honnan a' Prágai Tseh Koronázásra mégyen a' F. Udvarral. A' F. Udvar 2 hónapokig fog Prágában múlatni; de hogy a' F. Palatinus a' Koronázás után is ott maradjon 2 hónapokig, alig engedik a' Környüllások hogy hidjúk.

Pestről szoról szóra. „ Minekutánna az Isten Báró *Podmányitzki Pál* Urat, mind a' maga szenvedéseinek, mind másokkal való bajainak elvégzésére e' Világból ki-szollította volna, el-költözött az örökkévalóságba. Halála óráján R. Katholikussá lett. Meg halván az említett Báró Urnak ezen tselelkedetét a' Pesti Plébánus *Tót István* Ur, annyira felbuzdult, hogy (noha a' meghólnak édes Anya Mélt. özvegy *Podmányitzkiné Afzszony* ő Nga a' Magisztrátus kezébe elegendő pénzt adott volna Fianak rangja szerint való illő el-takarítására) minden réájja tehető költségeket a' maga tulajdon érzényéből fizetett-ki. A' Báróné pedig a' temetésre rendelt költséget a' N. Vármegye Hajdúi, Rabjai és a' szegények között ki-osztotta.

Nagy

Nagy Váradról azt írják, hogy a' Gróf Teleki Sámuel Ur ő Exja Bihar Vármegyében lett Főispányi Instellátioja igen fényesen és tsendesesen ment légyen végbe; melyről következő Levelünkben bővebben. — A' Pesthi Univerfitásban az *Anatomidnak* Professora, a' *Filosofiának* és *Médecinának* Doktora, *Karó János* Ur, ki még a' 30-dik elztendőt sem érte vala-el, és egész elztendeig beteg lévén, tanittásához-is hozzá nem kezdhetett, ezen hónapnak 13-dikán el-temettetett.

Hir-adás.

Mintbogy Nádmézkonfekt készítő *Henrikh János*, ki is Német Országban a' *Hohenlóhei* Hertzegségben *Ohringenben* vette származását, ez előtt egy elztendőnek előtt Magyar Országra el-útozván; az éltatól fogva magát tellyességgel nem jelentette: ezen az okon alkalmatosságot szolgáltatott a' maga után való tudakozódásra; és az a' kívánság iránta, hogy vagy maga, vagy pedig ha maga, reménység felett beteg, vagy meg holt volna, más valaki, a' ki az ő életének környül állásait tudja, Bétsben a' *Franciskánusok* piattzán, a' 952 szám alatt lakó *Ján* nevezetű Hertzegi Residensnél tégyen ez iránt jelentést. Az ez iránt tétetendő minden nemű költségért illendő elég-tétel ígértetik.